

й прищеплює студентам інтерес до дослідницької роботи. Наступний етап у формуванні навичок науково-дослідної діяльності — це робота студентів на спеціальних практикумах, які доповнюють один одного, забезпечуючи більш високий рівень отриманих студентами знань та вмінь.

Виконуючи завдання на практикумах та спецпрактикумах, студенти вчаться складати звіт про виконану роботу — перший досвід узагальнення отриманих результатів, їх аналізу та обґрунтування висновків. Це, по суті, перший досвід написання наукової праці.

Отримані студентами знання та вміння дозволяють їм грамотно та уміло підійти до заключного етапу — виконанню випускної кваліфікаційної роботи, яка, після захисту, дає право студенту стати бакалавром або магістром.

Пішванова В. О., канд. філос. наук, доцент,
Малінко О. Г., старш. викл.,
кафедра іноземних мов
факультету управління персоналом та маркетингу

РАЦІОНАЛІЗМ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПАРАЛЕЛІ

Кардинальні зміни у сфері вищої освіти України, що відбуваються у зв'язку з її інтеграцією до європейського освітнього простору, висувають високі вимоги до особистісних та професійно значущих якостей фахівців з вищою освітою. Суспільство потребує високопрофесійних, творчих, ініціативних, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців. Сучасна вища школа повинна забезпечувати підготовку всебічно розвинених фахівців, які здатні до самовдосконалення, самоствердження і розвитку, прийняття рішень у складних умовах, підготовлені до неперервного підвищення своєї кваліфікації.

На жаль, сьогодні ще можна зустріти прояви раціоналізму у вищій школі, що робить з студента своєрідного «робота», нездатного творчо мислити, самостійно приймати рішення, самовдосконалюватись. За такої моделі освіти, викладач нав'язує студенту

свою точку зору, змушує його думати «шаблонно». Найважливішим завданням вищої школи на сучасному етапі розвитку освіти є забезпечення умов, при яких майбутні фахівці могли б досягти такого результату освітньої діяльності, який дозволив би їм протягом усього життя оволодівати новими професійними знаннями, вміннями та навичками, бути здатними творчо вирішувати проблеми сьогодення, володіти вміннями взаємодіяти та кооперувати свої дії з діями інших, тобто бути соціально-мобільними фахівцями. Важливо, щоб ті, хто навчаються, самі відчували потребу, захотіли отримати знання. Саме тому необхідно змінити роль викладача у сумісній навчальній діяльності: від «транслятора» знань до організатора та «натхненника» самостійної пізнавальної та творчої діяльності студента [2]. Нині головним критерієм підготовки сучасного фахівця є не лише оволодіння знаннями з навчальних дисциплін, а й вироблення самостійного мислення, що дає можливість не тільки доводити, обґрунтовувати, а й передбачати. Тому метою навчання у вищих навчальних закладах у сучасних умовах є забезпечення професійного та особистісного розвитку майбутнього фахівця, який здатний не тільки застосовувати одержані знання на практиці, а й спроможний здобувати нову інформацію та використовувати її за необхідністю, розвиватися та вдосконалюватися впродовж усього професійного життя. Це спричиняє перегляд мети сучасної освіти: від раціоналізму, в основі якого формування у студентів знань, умінь і навичок з відповідних дисциплін на формування такої системи розумової та моральної діяльності, завдяки якій майбутні фахівці самостійно орієнтуватимуться в потоці навчальної й наукової інформації, вільно адаптуватимуться в нових соціально-економічних умовах [3].

Жодний ВНЗ не може навчити своїх випускників на всі випадки життя, він лише озброює їх досвідом і методами наукового пізнання. Важливі не знання, а розуміння, вміння займатися самоосвітою та розвитком власної особистості. Інформаційне переваження — одна з граней проблеми освіти. Людина не може охопити весь спектр знань. Крім того наука — динамічна система, і, набуті знання, якщо не забудуться, то застаріють. Знання постійно змінюються, оновлюються. Тому потрібні не вміння заучувати інформацію, а вміння навчатися протягом усього життя, самовдосконалюватись, переносити наявні знання у нові проблемні ситуації. Формування здатності навчатися протягом життя є однією з ключових компетенцій особистості на сучасному етапі розвитку освіти. Це створює для людини нові умови життя, потребуючи постійного самовдосконалення та поновлення знань,

постійного зростання самосвідомості і почуття відповідальності. Сучасна людина повинна мати внутрішню гнучкість, різноманітні інтереси, розуміти цінність самовдосконалення [1].

Таким чином, вищі навчальні заклади повинні обрати нову стратегію розвитку, забезпечуючи умови для розвитку і самореалізації кожної особистості, здатної до самонавчання, самовиховання та самовдосконалення протягом всього життя.

Література

1. *Дмитренко В. В.* Проблема самоосвіти особистості в умовах інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору / В. В. Дмитренко // Вища освіта України — Додаток 4, том V (17). — Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору», 2009. — С. 76—82.

2. *Сисоєва С. О.* Педагогічні технології у неперервній освіті: монографія / С. О. Сисоєва, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Сігаєва, Я. В. Цехмістер. — К.: ВПЮЛ, 2001. — 502 с.

3. *Янчева М. О.* Роль викладача в організації самостійної роботи за сучасною парадигмою вищої освіти / М. О. Янчева // Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Впровадження інформаційних технологій — новий етап розвитку системи вищої освіти: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції, Харків, 30 листопада 2005 р. — Харків, 2005. — С. 393—396.

RATIONALISM IN HIGHER EDUCATION: CONCEPTUAL PARALLELS

Fundamental changes in higher education in Ukraine, which occur due to its integration into European educational space, impose heavy demands on personal and professionally significant qualities of degree professionals. Society needs experts, which would be highly professional, creative, ambitious and competitive on the labor market. Modern higher education institutions must prepare fully developed specialists, which are capable of self-improvement, self-determination and development, decision-making in difficult situations, prepared for the continuous improvement of their qualification.

Unfortunately, we still can see manifestations of rationalism in higher education, that force students to be a sort of «a robot», unable to think creatively, make independent decisions and continue self-improvement. In this model of education, teacher imposes views on students, makes them think stereotypes. The most important task of

higher education institutions on the current stage of educational development is to provide necessary conditions, under which future professionals could achieve such a result of educational activities, which would enable them to acquire new professional knowledge and skills throughout life, to be able to solve the problems of today in creative way, to have skills to interact and cooperate with others, in other words to be socially-mobile professionals. It is important, that those, who study, would feel the need for knowledge themselves. That is why it is necessary to change the role of the teacher in joint educational activities: from knowledge «interpreter» to organizer and «inspirer» of student's independent cognitive activity and creativeness. [2]. Nowadays the main criteria for preparation of modern specialist is not only the knowledge acquisition of academic disciplines, but also working-out an independent thinking. This enables a student to prove, substantiate and predict. Therefore the purpose of teaching in higher education institutions is to provide professional and personal development of future professional, who is able not only to apply the obtained knowledge in practice, but is also able to acquire new information and use it if necessary, develop and improve throughout professional life. This forces to make a revision of purpose of modern education: from rationalism, based on formation of students' knowledge and skills of relevant disciplines to form a system of mental and moral activity by which future professionals would orient themselves in educational and scientific information and would easily adapt to new economic and social conditions [3].

None of the higher educational institutions can prepare their graduates for every occasion, they only provide them with experience and methods of scientific knowledge. The important thing is not knowledge, but understanding, the ability to engage in self-education and development of own personality. Information overload is one facet of problem of education. A person cannot comprehend the entire spectrum of knowledge. Besides, science is a dynamic system, so the acquired knowledge, if not forgotten, become obsolete. Knowledge is constantly changing and updating. So, an ability to learn the information by heart is not so necessary, as an ability to learn throughout life, self-improvement, to solve new problem situations with existing knowledge. Forming the ability to learn throughout life is one of the key competencies of personality on the current stage of education. This creates new conditions for human life, requiring constant self-improvement and renewal of knowledge, continuous growth of consciousness and growth of responsibility. Modern person should have a variety of interests, understand a value of self-development and be flexible [1].

Thus, higher educational institutions have to choose a new development strategy, providing conditions for development and fulfillment of each person, who is able to self-learning and self-improvement throughout life.

Key words

Rationalism — the doctrine, that knowledge is acquired by reason without resort to experience.

Higher education institution — State-recognised, public or private, post-secondary educational and vocational training establishments which offer, within the framework of advanced education and training, qualifications or diplomas of that level, whatever such establishments may be called («University», «College» or «Institute» etc.)

Student — a learner who is enrolled in a higher educational institution

Professional — a white collar working person who has obtained a degree in a professional field.

Self-education — (also autodidactism) is self-directed learning. An autodidact is a mostly self-taught person, as opposed to learning in a school setting or from a full-time tutor or mentor.

Creativity — a mental process involving the discovery of new ideas or concepts, or new associations of the existing ideas or concepts, fueled by the process of either conscious or unconscious insight.

Bibliography

4. *Дмитренко В. В.* Проблема самоосвіти особистості в умовах інтеграції вищої освіти України до європейського освітнього простору / В. В. Дмитренко // Вища освіта України — Додаток 4, том V (17). — Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору», 2009. — С. 76—82.

5. *Сисоева С. О.* Педагогічні технології у неперервній освіті: монографія / С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, П. М. Воловик, О. І. Кульчицька, Л. Є. Сігаєва, Я. В. Цехмістер. — К.: ВІПОЛ, 2001. — 502 с.

6. *Янчева М. О.* Роль викладача в організації самостійної роботи за сучасною парадигмою вищої освіти / М. О. Янчева // Модернізація вищої освіти та проблеми управління якістю підготовки фахівців. Впровадження інформаційних технологій — новий етап розвитку системи вищої освіти: Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції, Харків, 30 листопада 2005 р. — Харків, 2005. — С. 393—396.